

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дослідження

Шпетного Олександра Ігоровича

На тему: «Художньо-проектна компетентність фахівців з графічного дизайну: особливості формування у закладах вищої освіти в процесі фахової підготовки»,

поданого на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 – Освітні, педагогічні науки

Публічну презентацію та обговорення результатів дисертаційного дослідження здійснено на фаховому семінарі кафедр педагогіки і дизайну ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» (протокол №9 від 7.04.2026 р.).

1. Актуальність теми та її зв'язок із планами наукових робіт установи.

Глибинні трансформації сучасного суспільства, що пов'язані зі стрімким розвитком цифрових технологій, інтенсифікацією інформаційних потоків і зростанням ролі візуальної комунікації, зумовлюють необхідність переосмислення змісту та організації фахової підготовки графічних дизайнерів у закладах вищої освіти (ЗВО). Орієнтація на ефективну професійну діяльність за умов інформаційного перенасичення, цифрової візуалізації та динамічних технологічних змін актуалізує потребу в розвитку інтегративних компетентностей, які забезпечують поєднання креативного мислення, візуальної грамотності, критичного аналізу інформації та інноваційної художньо-проектної діяльності. Водночас графічний дизайн утверджується як один із ключових інструментів передавання змістів, ідей та емоцій, що підвищує вимоги до якості підготовки майбутніх фахівців.

Активне впровадження технологій штучного інтелекту у сферу графічного дизайну стає особливо значущим і змінює не лише інструментарій, а й саму логіку творчо-проектної діяльності. Використання генеративних моделей та інтелектуальних систем візуалізації актуалізує потребу формування у фахівців з графічного дизайну здатності до критичного аналізу результатів AI, їх осмисленої інтерпретації та творчої інтеграції у власні проекти. У цьому контексті постає необхідність оновлення змісту й методів їх фахової підготовки з урахуванням нових технологічних реалій.

Водночас ефективна професійна діяльність графічного дизайнера не обмежується володінням технічними навичками, а й передбачає сформованість художньо-проектної компетентності як інтегративної якості особистості. Вона охоплює здатність до художнього мислення, проектування, естетичної рефлексії, креативного самовираження та створення візуально виразних і функціонально доцільних дизайнерських рішень. Такий підхід обумовлює

необхідність цілісного педагогічного впливу, спрямованого на розвиток не лише професійних умінь, а й творчого потенціалу фахівців з графічного дизайну в процесі фахової підготовки.

Своєчасність і необхідність розв'язання окресленої проблеми підтверджується низкою нормативно-правових документів України, зокрема: законами «Про освіту», «Про вищу освіту», положеннями Болонського процесу та Стандартом вищої освіти зі спеціальності 022 «Дизайн». У дослідженні цей стандарт використано як змістову рамку, що визначає професійний контекст, вимоги до результатів навчання та структуру художньо-проектної компетентності.

Аналіз сучасного стану професійної підготовки фахівців з графічного дизайну засвідчує наявність суперечностей між зростаючими вимогами ринку праці та реальним рівнем методичного забезпечення освітнього процесу. Зокрема, спостерігається відсутність цілісної системи формування художньо-проектної компетентності, недостатня орієнтація на розвиток креативного мислення та обмежене використання інноваційних технологій у навчанні. Це визначає потребу в розробленні нових педагогічних підходів і умов, які забезпечують ефективне формування зазначеної компетентності.

У зв'язку з цим особливої актуальності набуває педагогічне обґрунтування процесу формування художньо-проектної компетентності фахівців з графічного дизайну як цілеспрямованого, поетапного й керованого процесу. Важливим є визначення та експериментальна перевірка педагогічних умов, що забезпечують інтеграцію теоретичної підготовки та практичної проєктної діяльності, розвиток критичного мислення, творчої індивідуальності та здатності до інноваційної діяльності в умовах цифровізації та впровадження технологій штучного інтелекту.

Дисертацію виконано відповідно до тематичного плану науково-дослідної роботи кафедри педагогіки ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» (м. Полтава) у межах комплексної наукової теми: «Якість сучасної освіти: теорія, моніторинг, технології» (державний реєстраційний номер 0117U002854), а також відповідно до тематичного плану науково-дослідної роботи кафедри дизайну і медіавиробництва ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» у межах комплексної наукової теми: «Культурологічні та педагогічні проблеми підготовки майбутніх дизайнерів» (державний реєстраційний номер №0117U005555). Тема дисертації затверджена вченою радою ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» (протокол № 6 від 23.12.22 р.).

2. Особиста участь автора в отриманні конкретних наукових результатів, викладених у дисертації. Дисертація є завершеною науковою працею, виконаною особисто дисертантом у вигляді спеціально підготовленого рукопису, що містить наукові положення та висновки, сукупність яких кваліфікується як вагомий внесок у дослідження особливостей формування художньо-проектної компетентності фахівців з графічного дизайну у ЗВО в процесі фахової підготовки. Основні результати дисертаційного дослідження отримані автором самостійно.

3. Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень і рекомендацій. Обґрунтованість і достовірність наукових результатів і висновків, отриманих у дисертаційній роботі Шпетного О. І. забезпечуються використанням комплексу наукових підходів, сукупністю реалізованих методів (теоретичних, емпіричних, методів математичної статистики). Це забезпечило проведення всебічного аналізу обраної проблеми.

4. Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що обґрунтовано теоретичні засади, визначено та експериментально перевірено педагогічні умови формування художньо-проектної компетентності фахівців з графічного дизайну в закладах вищої освіти у процесі фахової підготовки, реалізація яких забезпечує ефективність цього процесу, а саме:

– *уперше* теоретично обґрунтовано й експериментально доведено ефективність педагогічних умов формування художньо-проектної компетентності майбутніх фахівців з графічного дизайну в закладах вищої освіти в процесі фахової підготовки (спрямування на інтеграцію змістових компонентів фахової підготовки фахівців з графічного дизайну – художньо-естетичного, проектно-технологічного, інформаційно-цифрового та гуманітарно-соціокультурного – у межах міждисциплінарного модуля; поетапного впровадження проектної діяльності як домінантної форми організації навчання майбутніх дизайнерів-графіків; створення творчо-орієнтованого освітнього середовища, що забезпечує умови для експериментування, генерації нових ідей і візуального самовираження графічних дизайнерів через залучення до проектної, виставкової та конкурсної діяльності); окреслено змістове наповнення, структурну організацію та особливості формування художньо-проектної компетентності в системі фахової підготовки фахівців з графічного дизайну; виокремлено та обґрунтовано критерії, показники, рівні сформованості художньо-проектної компетентності фахівців з графічного дизайну;

– *удосконалено* зміст, форми, методи та технології формування художньо-проектної компетентності фахівців з графічного дизайну в закладах вищої освіти в процесі фахової підготовки;

– *подальшого розвитку* набули положення про теоретичні засади професійної підготовки фахівців з графічного дизайну та формування їхньої художньо-проектної компетентності; трактування базових понять дослідження; визначення критеріїв, показників та рівнів сформованості художньо-проектної компетентності фахівців з графічного дизайну в закладах вищої освіти в процесі фахової підготовки; методичні засади розвитку професійно-творчих умінь, що сприяють поглибленню проектного мислення, колористичної культури та візуально-композиційних навичок графічних дизайнерів.

5. Практичне значення результатів дослідження полягає в тому, що в процес підготовки фахівців з графічного дизайну розроблено та впроваджено: (1) педагогічні умови формування художньо-проектної компетентності здобувачів спеціальності 022 «Дизайн» освітньої програми «Графічний дизайн», які забезпечують цілісність, узгодженість і результативність освітнього процесу в ЗВО; (2) навчально-методичний посібник

«Міждисциплінарний дизайн: від знань до практики» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня освіти за ОП «Графічний дизайн», що містить міждисциплінарні модулі, інтегруючі знання з колористики, композиції, психології сприйняття, ергономіки, технологій і проектування; (3) комплекс вправ і методичних прийомів, спрямованих на розвиток художньо-проектної компетентності, які можуть ефективно використовуватися у формальній підготовці в закладах вищої освіти, а також у процесі неформальної освіти та самоосвіти майбутніх дизайнерів; (4) тренінгову програму «Від ідеї до проєкту: комплексне формування художньо-проектної компетентності», що забезпечує розвиток проєктного мислення, візуально-композиційних умінь і навичок командної роботи; (5) навчально-методичне забезпечення проєктної сесії з клієнтами «Розробка концепцій для університетських лабораторій та локальних бізнесів», орієнтовану на отримання студентами практичного досвіду професійної взаємодії та презентації дизайн-рішень; (6) інструментарій діагностики сформованості художньо-проектної компетентності, що включає авторські методики оцінювання, критерії, показники та засоби фіксації динаміки розвитку компетентності в умовах педагогічного експерименту. Матеріали дослідження можуть бути **використані** при оновленні змісту професійної підготовки дизайнерів, розробці навчальних програм, методичних рекомендацій, у процесі підвищення кваліфікації педагогів мистецького напрямку.

6. Повнота викладення матеріалів дисертації в роботах, опублікованих автором. Основні положення та результати дисертаційної роботи висвітлені у 17 публікаціях автора: 6 статтях у наукових фахових виданнях України (5 одноосібні), у 11 збірниках апробаційного характеру та одному навчально-методичному посібнику.

7. Особистий внесок автора в роботі, опублікованій у співавторстві, полягає в проведенні комплексного порівняльного аналізу моделей підготовки бакалаврів з дизайну в країнах з розвиненою системою дизайнерської освіти (Європа, США, Схід) та визначення можливостей їх упровадження в процес професійної підготовки майбутніх фахівців з графічного дизайну в закладах вищої освіти України (Мигович І. В., Шпетний О. І. Міжнародна практика підготовки фахівців з дизайну: аналіз тенденцій та актуальних викликів. Педагогічна Академія: наукові записки. (17). 2025. DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.15381025>).

8. Список опублікованих праць за темою дисертації.

Статті у наукових фахових виданнях України

1. Шпетний О. І. Методи формування художньо-проектної компетентності майбутніх дизайнерів-графіків. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип. 77, том 3, 2024. С. 303-308. DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/77-3-41>

2. Шпетний О. І. Стратегія формування художньо-проектної компетентності у практиці підготовки дизайнера. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки* .№ 5 (364), 2024. С.15-21. DOI 10.12958/2227-2844-2024-5(364)-15-21

3. Шпетний О.І. Дизайн як філософське явище: естетичні та функціональні аспекти в соціокультурному просторі. *Наукові записки. Серія : Педагогічні науки*. Вип.12 / Ужгород-Кропивницький : Код. 2025. С. 172-176. DOI: https://doi.org/10.59694/ped_sciences.2025.12.172

4. Мигович І.В., Шпетний О.І. Міжнародна практика підготовки фахівців з дизайну: аналіз тенденцій та актуальних викликів. *Педагогічна Академія: наукові записки*. (17). 2025. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15381025>

URL:<https://pedagogical-academy.com/index.php/journal/article/view/922>

5. Шпетний О.І. Компетентнісна парадигма дизайнерської освіти в наукових підходах та освітніх ініціативах. *Наукові інновації та передові технології*. 2026. №2(54). С.2144-2158. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2026-2\(54\)-2144-2157](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2026-2(54)-2144-2157)

Статті в інших виданнях, матеріали конференцій:

6. Шпетний О.І. Чеська Республіка і Україна: реалії підготовки бакалаврів з дизайну. *Acta Paedagogica Volynienses*. Вип. 3. 2024. С.95-102. DOI: <https://doi.org/10.32782/apv/2024.3.14>

7. Шпетний О.І. Проектування рекламно-графічного комплексу власного продукту. *Мистецтво в реаліях сучасної освіти*: матер. X Всеукр. наук.-практ. конф. (25–26 травня 2023 р.). Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2023. С. 221-223.

8. Шпетний О.І. Специфіка художнього перекладу. *Соціально-гуманітарні проблеми XXI століття: актуальність, багатополарність, перспективи розвитку*: матер. II наук.-практ. конф. (м. Полтава, 27 листопада 2023 року). Полтава : Вид-во ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» : Полтава, 2023. С. 134-139.

9. Шпетний О.І. Advertising as a field of graphic design. *Іноземні мови у професійній діяльності здобувачів вищої освіти* : матер. I наук.-практ. конф. (25 квітня 2024 р., м. Полтава); Держ. закл. «Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка». Вип. 1. Полтава : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2024. С. 46-49.

10. Шпетний О.І. Проект як засіб формування художньо-проектної компетентності майбутнього дизайнера. *Наука в епоху соціокультурних змін: реалії, перспективи та цифрові трансформації*: матер. II Міжнар. наук.-практ. конф. студентів та молодих вчених, м. Дніпро, 25 жовтня 2024 р. С.342-345.

11. Шпетний О.І. Естетика та функціональність: баланс у художньо-проектній діяльності дизайнера. *Design, Visual Art & Creativity: Modern Trends and Technologies* : Proceedings of III rd International Scientific and Practical Conference (12 th of December 2024) / Zaporizhzhia National University. Zaporizhzhia : ZNU, 2024. Vol. 3. P. 112-116.

12. Шпетний О.І. Дизайн-проект в реалізації художньо-проектної діяльності. *Наука і молодь у XXI сторіччі* : зб. матер. X Міжн. молодіжної наук.-практ. інтернет-конференції (м. Полтава, 28 листопада 2024 року). Полтава : ПУЕТ, 2025. С. 650-653.

13. Шпетний О.І. Інтердисциплінарність як чинник формування художньо-проектної компетентності майбутніх дизайнерів. *Актуальні проблеми та перспективи розвитку науки і освіти*: матер. III Міждисципл. Міжнар. наук.-практ. конф. 2025.м. Полтава 24-26 квітня. С. 88-92.

14. Шпетний О.І. Проектна діяльність як ефективний метод формування мовленнєвої компетентності у майбутніх фахівців. *Іноземні мови у професійній діяльності здобувачів вищої освіти* : матер. II наук.-практ. конф.(25 квітня 2024 р., м. Полтава) Держ. закл. «Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка». Вип. 2. Полтава, 2025. С. 56-59.

15. Шпетний О.І. Інноваційні цифрові технології як чинник розвитку художньо-проектної компетентності майбутніх дизайнерів у сучасній системі професійної освіти. Матер. XVIII Міжн. наук.-практ. конф. «Академічна й університетська наука: результати та перспективи». Полтава. 9.12.2025. С.88-92.

16. Шпетний О.І. Культурно-естетичні виміри дизайну в українських наукових студіях. Матер. III Міжн. наук.-практ. конф. «Наука та освіта в умовах викликів сьогодення». Чернігів. 29 січня 2026. С.151-155.

Наукові праці, які додатково відображають результати дослідження

17. Шпетний О.І. Міждисциплінарний дизайн: від знань до практики – навчально-методичний посібник для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за ОП «Графічний дизайн» спеціальності В2 Дизайн. Полтава, 2024. 78 с.

9. Відповідність змісту дисертації спеціальності, за якою вона подається до захисту. За змістом дисертаційна робота Шпетного О.І. «Художньо-проектна компетентність фахівців з графічного дизайну: особливості формування у закладах вищої освіти в процесі фахової підготовки» повністю відповідає спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки.

10. Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертацію написано грамотною українською мовою. Стиль викладання матеріалу відповідає прийнятому в науковій літературі.

ВИСНОВОК

1. Дисертація здобувача ступеня доктора філософії **Шпетного Олександра Ігоровича** «Художньо-проектна компетентність фахівців з графічного дизайну: особливості формування у закладах вищої освіти в процесі фахової підготовки» виконана на високому науковому рівні, не порушує принципів академічної доброчесності та є закінченим науковим дослідженням, сукупність теоретичних і практичних результатів якого розв'язує наукове завдання, що має істотне значення для галузі знань 01 Освіта/Педагогіка.

2. Дисертація за актуальністю, практичною цінністю та науковою новизною повністю відповідає вимогам чинного законодавства України, що передбачені п.6-9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктор філософії»

(затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. №44).

3. Рекомендувати вченій раді ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» розглянути склад разової спеціалізованої вченої ради:

Голова ради – ШЕХАВЦОВА Світлана Олександрівна, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки, ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка».

Рецензенти – КОСТЮК Ольга Петрівна, кандидат філософських наук, доцент, завідувач кафедри дизайну і медіавиробництва, ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»;

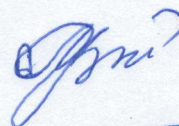
ШВИРКА Вікторія Миколаївна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки, ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка».

Опоненти – ЖЕЛАНОВА Вікторія В'ячеславівна, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри освітології та психолого-педагогічних наук, Київський столичний університет імені Бориса Грінченка;

РЯБЧИКОВ Микола Львович, доктор технічних наук, професор, професор кафедри технологій легкої промисловості, Луцький національний технічний університет.

4. Дисертація Шпетного О.І. «Художньо-проектна компетентність фахівців з графічного дизайну: особливості формування у закладах вищої освіти в процесі фахової підготовки» може бути рекомендована до захисту на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 – Освітні, педагогічні науки у разовій спеціалізованій вченій раді.

Головуючий на засіданні фахового семінару. д. пед.н., доц.

 Людмила БУТЕНКО

Підпис Л. Бутенко
Засвідчую
Начальник відділу кадрів Віта Ільченко
ДЗ "Луганський національний університет імені Тараса Шевченка"

Відповідальний за атестацію
PhD к.пед.н., доц.

 Наталія МОРДОВЦЕВА

Підпис Н. Мордовцевої
Засвідчую
Начальник відділу кадрів Віта Ільченко
ДЗ "Луганський національний університет імені Тараса Шевченка"

